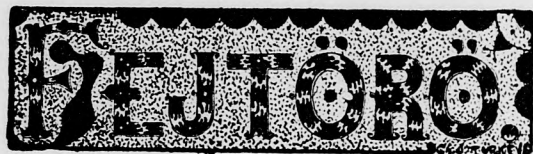

A Magyar Turista Egyesület budapesti osztálya mult közgyűlésén hirdette ki az 1901. évi diákpályázat eredményét. Az első díj nyertese: *Kalcsinszky Zoltán* (Kecskemét, főgimn. VIII. o. t.) «Utazás a Székelyföldön és Brassó környékén» című műve. A második díjat *Tarlós János* (Szegvár, VI. o. gimn.) «Utazás a Duna mentén» című munkájával nyerte el. Könyvjutalmat kapott (Thirring: Budapest környéke), *Vas István* (Eger) «Húsz napi utazás a Dunán túl» és dícséretet érdemelt *Berker Károly* (Bp. VIII. ker.) «Távgyaloglás Morvaországban» című művével.

A Huszár-Ujlaki-féle női festőiskola, művészeti felolvasásainak ciklusát ebben a hónapban befejezi. Az utolsó felolvasás április 30-án szerdán d. u. 5 óra-
kor lesz. Felolvasó: Ambrozovics Béla. Tárgy: A művészeti izlés fejlesztése.

Jellege: Fejtörő az elme sportja.

Algebrai kérdés:

A, B és C vagyona együtt 39,375 kor., de B vagyona kétakkora, mint az A-é és a C vagyona kétszeres, mint B-é. Mennyi vagyona van mindenkinek?

(Nerád Béla.)

Történelmi kérdés:

Ki volt az a nő, ki Galambócnál Zsigmond király életét megmentette? Ki volt a férje?

(György Lajos.)

Irodalmi kérdés.

1. A halotti beszéd után melyik a legrégebb nyelvemlékünk? Ki írta? Mikor? Ki fedezte fel?

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1902 május 4.

2. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számtani kérdés: 3 óra kell. Történelmi kérdés: Nola. Természettudományi kérdés: Amőbák, folyóvizekben és nedves földben. Képrejtvény: Az élet üres fogalom. Mindenki saját tetszése szerint üthet tartalmat bele.

Helyesen fejtették meg: Auer Lajos, Juraskó Jenő, Hirschl Géza, Hoffer Feri és Gyula, Pach Ferencz, Lindenfeld László, Goldberger Ede, Pop Fülöp, Haasz Aladár, Baranyai Zoltán, Weinberger József, Hartmann Ervin, Hollák Ferencz, Hoensch Gusztáv, ifj. Mohai

Lajos, László Pál, Freund Imre, *Alszechy Zsolt*, Sztolár Béla, Szepegy Géza, Glazsevszky Adám, Balonyi Tibor, Herrmann István, Rittich Jenő, Hellmann Gyula, Galvanek Ede, Mattyasovszky L. József, Dobránszky Ede, Lőrincz Ferencz és Dezső, Géczy Géza, Csulak Elemér, Hibay György, Walovich Gyula, Brandstein Alfréd, Dalin Jenő, Hideghéthy Miklós, Deutsch Jenő, Köszler Arthur, Karczag Jenő, Imreh Béla, Leopold Elemér, Barta Ferencz, Van der Venne Arnold, Popper József, Rusznyák Sándor, Wettin István, Lakatos Ernő, Radnay testvérek, Faragó Andor.

A kitűzött könyvjutalmat (Gaal Mózes: Aranyos kód; díszkötésben) *Alszechy Zsolt* nagyszombati előfizetőnk V. oszt. gimn. tan. nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

K. M. (Nyiregyháza). 1. Többen fordították már le. Ezek között szép az Endrődi Sándoré, a ki különben is legavatottabb Heine fordítónk. 2. Egyik-másik verszaka sikerült. Egészben véve még nem közölhető, de fog ön idővel közölhetőt is írni. — **Preisler Károly** (Nyiregyháza) megvételre ajánlja a Tanulók Lapja 1900/1-diki évfolyamát. — **Igyekvő**. 1. Nem felvételi vizsgálatot kell tennie, hanem pótlólag vizsgálatot abból a két tárgyból. Legzélszerűbb, ha az illető gimnázium igazgatójához fordul felvilágosításért, a ki az ott használt tankönyvekről is értesíti őnt. 2. Folyamodnia már most kell. 3. Internátussal egybekötött gimnáziumok állami vezetés alatt nincsenek. Vannak róm. katolikus konviktusok, ref. kollégiumok és ág. ev. lyceumok mellett pl. Pozsonyban. Van ezenkívül Nagyszombatban, Sopronban, Székelyudvarhelyen, Debreczenben. Arra, hogy már mostantól kezdve a saját erején tartsa fenn magát, még gyöngé. — **Viktória**. Ezeket a sötét gondolatokat és értelmeket honnan szedi? Nem illik a világfájdalom önhöz — sem prózában, sem versben. — **A magyar hazája**. Még erőten a te szárnycsókád, fiam, ne repülj, csak tanulgass szorgalmasan. — **R. Z.** (Ungvár). Nincsenek. — **Julius**. Ha reászolgáltak, megkapják, bár mi ezt a régi szokást átvettük csupán s nem tartjuk helyesnek. 2. A kívánt számokat a kiadóhivataltól kell megrendelnie. Ha van, a rendes árért elküldi önnek. 3. Cézimszalagját kívánsága szerint kijavítottuk. — **Löwy József** (Losoncz, Patak-u. 86.) hajlandó 400 darabból álló külföldi bélyeggyűjteményét 10 koronáért eladni. — **Hellmann Gyula**, Szeged, Boldogasszony Sugár-út 60. elad egy 9x12 centiméter nagyságú fényképező gépet teljes felszereléssel 9 koronáért. — **Glazsevszky Adám** Kolozsvár, Mátyás kir.-u. 2. elad legújabb francia és új monacoi bélyegeket ad el. A 20 bélyegből álló sorozat ára egy korona. — **Szívvel-lélekkel katona**. (Budapest). A leírást megkaptuk. Elolvassuk. Ha mértékünket megüti, közölni fogjuk. — **«99.»** Loco. Az orr. Desperat úr. Kakastilon. — **861. sz. előfizető**. Rendelje meg valamelyik könyvkereskedőnél. Ha nála raktáron van, elküldi, ha nincs, megszerzi az illető országból. — **Húsvéti tojás**. A húsvéti tojásnak, báránynak, kalácsnak jelképes magyarázata van. A tojás jelképezi a feltámadást, ugyanis a tojásból kikelő madár — az élet; a bárány jelképezi Jézust; a zsidók Egyiptomból való kiköltözésük alkalmával bárányt ettek; a húsvéti kalács jelképezi azt a lakomát, melyet Jézus tanítványaival együtt elköltött s a mint ő megáldá akkor a kenyeret: azonképen szentelik a húsvéti sonkát, kalácsot s abból a földre egy morzsát sem szabad ejteni. A húsvéti öntözökös inkább népszokás, nem gyökerezik a vallásos hitben. — **W. I.** (Bpest). A legtöbb jó, de kérjük türelmet, mert igen sok előbb beküldött rejtjentyünk van. — **S. I.** (Török-Szent-Miklós). Közölhetetlen. — **B. G.** (Budapest). Válogatunk közülök. — **Lugosi előfizető**. A bélyeg szegélyeinek száma a szegélyzet. — **F. A.** (Budapest). Egy-kettő akad közte. — **R. P.** (Nagy-Kanizsa). Vidéki Félix Budapest, Váci-körút.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:		FELELŐS SZERKESZTŐ	
Negyed évre	2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	
Fél évre	4 kor. 80 fill.		
Egész évre	9 kor. 60 fill.		
Megjelenik minden vasárnap.		Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. szám. Kéziratokat nem adunk vissza.

A CLAUDIUSOK.

Eckstein Ernő regénye. Átdolgozta Gaal Mózes.

A fuvolás nő a Cumæ felé vezető úton tovább ment, Quintus pedig megfellekedezett a napfölkeltéről — s haza felé vette útját.

A Claudius-család nem sokkal ezután együtt ült a tricliniumban a reggeli mellett. Octavia hallgatag volt, mint a ki valamin tünődik. Férjének a levele gondolkodóba ejtette és aggodalommal töltötte el. Tudta, hogy Titus Claudius minő szigorú, lelkiismeretes pontossággal teljesíti hivatását s e mozgalmak, lázas időben ki tudja, minő veszély fenyegetheti. Claudia is komolyabb volt a szokottnál. Csak Lucilia és a bataviai voltak vidámak és megelégedettek.

Herodianus, a szabados is maga elé meredt. A mézhez sem nyúlt, pedig a méz gyöngé oldala volt. Szemöldökeit össze-vissza ráncszolta s időnkint kémlelve nézett a szoba mennyezetére, harpdálta az ajkát és forgatta a szeméit. Aurelius nem tudta, mit jelent ez a szokatlan viselkedés, miglen a titoknak a zárja csakhamar lepattant. Midőn ugyanis Blephirus jelentette, hogy az indulásra minden készen vár: Herodianus fölugrott s egy saját sütetű búcsüverset kezdett éktelen lével szavalni. Csak úgy duzzadozott a szóképektől, hasonlatoktól s főleg az alkalomszerűségtől.

Egy-két percig még csak esendben hallgatták, de mikor nem akart vége szakadni, Lucilia harsányan közbe nevetett. Nem tudta már tovább türtöztetni magát.

— Ne vedd zokon, derék Herodianus — mondá Aurelius — de nem állhattam meg, hogy közbe ne szóljak. Tizedikszor deklamálod, hogy: «Jerünk! Jerünk!... El innen, el!» — s mi még

most is itt állunk, mintha a lábunk a földbe gyökerezett volna. Majd a hajó fedélzetén meghallgatjuk versednek a végét. Rómaig elég időd lesz reá. Fogadd e gyűrűt verses elmeszüleményed csekélyke jutalmául.

Herodianus savanykás arccal vette át gazdájától a gyűrűt s mélységes, szomorú pillantást vetett Luciliára, melyben több volt a szemrehányás, mint a bánat. Ámde a csinos gyűrű hamar megvizsgáltatta s megelégedetten kullogott a társaság után, mely részint gyaloghintókon, részint lóháton meg gyalog útját a kikötő felé vette.

A tenger sima volt, mint a tükör. A levegő meg sem mozdult. Minden jel arra mutatott, hogy szerencsés útjuk lesz. Nemsokára a tengerparton voltak. A kikötő tarka-barka, mozgalmak táruult eléjük. A felcífrázott, virágfüzérrel díszített «Batavia» várta utasait, mint holmi menyasszony a vőlegényét. A fedélzet korlátjaira alexandriai és massiliai szőnyegek voltak kiterítve, a legénység pedig mind egy szálal ünneplő ruhában.

Mikor a vendégek a fedélzetre léptek, édes-lágy zene szólalt meg. Claudia elpirult. A dal ugyanaz volt, melyet ő szerzett s a multkor elénekelt.

Tíz perczel utóbb a «Batavia» felszedte a horgonyt. Lassú, méltóságos kanyarulattal fordult ki az öbölből. Quintus, Claudia és Lucilia némán támaszkodtak a korláthoz és nézték Baját. Octavia s Aurelius a mennyezet alatt ültek és Rómáról beszélgettek. Baját felséges környéke, a paloták, nyaralók, templomok lassan elvesztek a távol ködében. A császárné oszlopos palotája is eltűnt, csak a körülötte levő fák ormai villantak ki olykor-olykor a nagy szürkéségből... s balra tőle a kedves kis nyaraló... Hirtelen irányt

változtatott a hajó . . . A kis villa már csak egy pontocskának látszott — azután eltűnt.

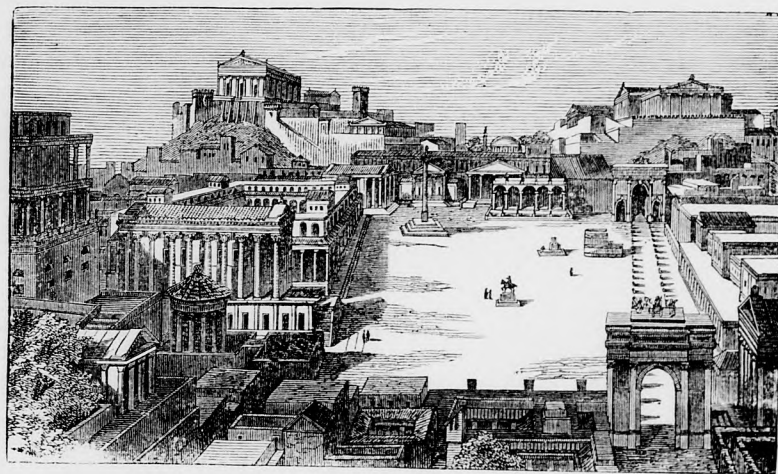
Claudia letörülte kiperdülő könyjét . . . Lucilia ezüst-csengésű hangon kiáltott fel:

— Isten veled, szépséges Bajá!

V.

Apa és fiú.

A meredek Mons Capitolinus közelében, szemben a Forum Romanummal és a «Szent út»-tal állott Titus Claudius Mucianus főpapnak a háza. Külsőleg nem volt pompázó, de nagyszabású, rajta volt a bélyege a nyugodt méltóságnak, előkelő gazdagságnak, melyet a hirtelen meggazdagodott jövevények hiába akartak utánozni.

A FORUM ROMANUM TRAJANUS KORÁBAN.

Október volt. A nap épen fölkelte. A főpap házában élénk sürgés-forgás volt. Az óriási atrium megtelt látogatóval. Legtöbben voltak azok a bizonyos kliensek, a kik eljöttek, hogy a hatalmas patronusnak jó reggelt kívánjanak s megkérdezzék tőle: hogy töltötte az éjszakát. Ezek mind ünnepies ruhájukban, a togában jelentek meg. Azonkívül voltak a látogatók között előkelő állású emberek is: a senatus tagjai, lovagok, udvari hivatalnokok, a magistratus emberei. Minden rendű és rangú alázatos kérelmező ült a vankosokkal telerakott márvány-padokon: gazdag bérlők, a kik áldozatokkal kívántak Jupiter oltárához járulni s a kik tátott szájjal bámulták a remek falfestményeket, szobrokat s a díszes ruhájú rabszolgákat: fiatal vidéki lovagok, a kik a főpap segítségével szerettek volna egy-egy tribunusi ranghoz jutni a katonaságnál, ezek is irigykedve

néztek a büszke Claudius-család őseire, kiknek a képei sorjában ott voltak a falon.

Bizony érdemes is volt végig nézni a Claudiusok során. Dióhéjba szorítva egész világtörténelem. Ott volt a komoly, rendíthetetlen Appius Claudius Sabrinus, a ki konzul korában oly iszonyú törvényt ült a sereg felett; Cajus Claudius, a vaskeblű patricius, ki a plebejusok pártjával szemben oly vakmerően harczolt; amott a sasteleketű, merész Claudius, a decemvir, kitől feltek s a kit nem szeretett senki; Claudius Cranus, a zord, plebs-ellenség; Appius Claudius Caecus, a ki a Via Appiát építtette; Claudius Pulcher, a szellemes filozófus, a ki a szent szárnyasokat a tengerbe dobatta, mert neki baljóslatot hirdettek;

Claudius Centha, a ki Chalkist elfoglalta; Claudius, a császár — és a Claudiusoknak hosszú sora. Csaknem mindannyian esküdt ellenségei voltak a népnek s törhetetlen harczosai a patriciusi szabadalmaknak. Fényes, daczos, híres, nevezetes család!

A látogatókat a rabszolgák hol egyenkint, hol csoportosan vezették be a fogadó-terembe, hol Jupiter főpapja vakító fehér tógában, fején a papi süveggel állva fogadta.

Az előkelő látogatók egy része már eltávozott, midőn az atriumban egy délceleg katona megjelent. Büszke, ruganyos léptekkel jött, arczának vonásai erélyt és nyersséget árultak el. Rögtön bejelentették a szolgák — s Jupiter főpapja intett, hogy eresszék be.

Clodianus volt, a császár hadsegéde.

Belépett a terembe, megölelte és megcsókolta

A MONS CAPITOLINUS.

a főpapot, azután halkán kérdezte tőle, hogy beszélhetne-e vele négy szem között.

Titus Claudius intett, s a rabszolgák azonnal eltávoztak a teremből.

— Úgy látszik, minden napnak meg van az új izgalma. Nem akar már vége szakadni.

— Mi történt újra? — kérde megütődve a főpap.

— Ezúttal nem a nazarénusokról van szó, bár ezek a vakondok is folyton foglalkoztatják a közvéleményt és izgatják a császárt, . . . képzeld csak . . . de számíthatok arra, hogy titok marad?

— Lehet ebben kételkedni?

— Parthenius hozta hírül, hogy igen előkelő rómaiak is akadnak, a kik a nazarénusokkal egy követ fűjnek. Azt mondják, hogy . . .

Clodianus körülnézett, mintegy meg akarván győződni arról, hogy kettőjükön kívül senki sincsen a teremben.

— Nos?

— Titus Flavius Clemens, a consul —

— Ostobaság! A császár rokona, ki kellene puhatolni, hogy az efféle híreket ki terjeszti s a legszigorúbban meg kellene büntetni . . .

— Én is azt mondtam, hogy ostobaság. Éktelelen ostobaság! Mindazonáltal sajátságos jelenség; arról tesz tanuságot, hogy a nép az efféle buta híreszteléseknek is hitelt ad —

— Csak türelem, nemes Clodianus. Mire a tél beköszönt, meg fog változni a helyzet. A legdühöngőbb hullámot is gátak közé lehet szorítani . . . Ámde eltérünk a tárgyunktól. Micsoda újabb bosszúságról beszéltél?

— Igaz, meg is feledkeztem róla — vágott közbe Clodianus. — E szerint nem tudsz még semmit a dologról.

— Nem.

— Úgy látszik, nem merte senki megmondani.

— Miért?

— Mert tudják, miképen gondolkozol. Tudják, hogy a csöcseléket gyűlölöd — s ez a csöcselék tegnap diadalt aratott.

— Hol? — kérde a főpap redőbe vont homlokkal.

— A circusban. Mondhatom neked, nemes barátom, hogy elsőrangú botrány volt, . . . bábjáték. A császár belesápadt. Reszketett.

— Reszketett! — kiáltott fel Claudius megbotránykozva.

— Természetesen haragjában — tévé hozzá a hadsegéd mintegy magyarázatképen.

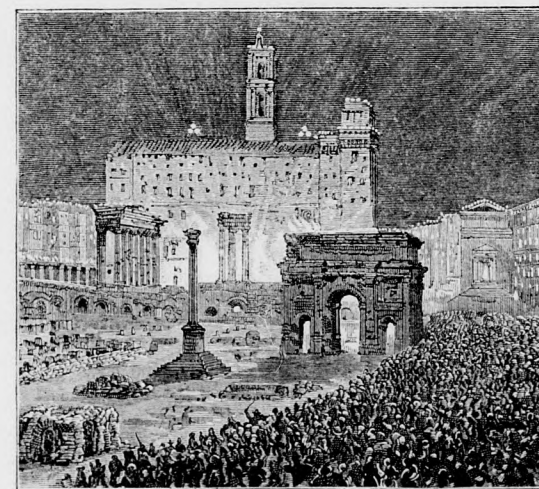
Elmesélem a dolgot. Az új circus-párt egyik

kocsisa oly mesterien hajtotta a lovakat, hogy a császár elragadtatásában szinte magánkívül volt. Négy szilaj ló volt a kocsiba befogva. Mondhatom, felséges állatok. Az öreg Caligula *Inciatusa* azokhoz képest teherhordó számár lehetett. A négy lónak a nevét a csöcselék ma szájról-szájra adja s belefoglalja imájába: Andramon, Adsertor, Vastator és Passerinus. Költőink irigyelhetik a lovaktól ezt a népszerűséget és dicsőséget. A kocsis Parthenius görög szabadosa. Úgy állott a négyes fogatú kocsiban (quadriga), mint Ares maga. Felsőleges, fenomenális volt a látvány . . . Aztán ráadásul a többiek iszonyú előnyben voltak már. Olyat még nem látott a világ. Scopusnak hívják a nyomorult ripőköt. Mindenki odáig volt. A császár, a senatorok, a lovagok — tapsoltak, hogy majdnem kirepedezett a tenyerük. Még az idegenek is, a bamba pofájú szármáták tomboltak a gyönyörűségtől.

— És azután? — kérde Claudius, midőn a hadsegéd egy pillanatra elhallgatott.

— Igaz! A dolog érdemére térek. Szájról-szájra járt a hír, hogy a császár a legjobb kocsisnak egy kérését teljesíteni fogja.

(Folytatása következik.)

A FORUM ROMANUM MA, ÉJJEI VILÁGÍTÁSBAN.

VIHAR UTÁN.*

Őszre jár az idő . . . sárgúlnak a lombok,
A fák koronája hervadt vagy leomlott.
Melegebb tájakra húzódnak a darvak,
Hulló levelek is költözni akarnak.

Perényi özvegye s ártatlan árvája
A porladozó hóst szívrepesve várja.
Kifut az ajtóba minden áldott reggel
S visszatér Piroska, könnyező szemekkel.

Gyászba rogyott anyja — mint a haza képe —
Hallgatagon bámúl jövődök ködébe.
Reménye fennvirraszt . . . bár lelke törötten
Örök Isten felé vergődve ha röpén.

Száll a mende-monda, gyászos vereségről,
Vérbefúlt táborról, csillagtalan égről . . .
Száll a mende-monda, minden szava kés, tör . . .
Reszket szegény asszony végső nagy ütéstől.

Tizenhat tavasznak nyiló rózsaszála,
Perényi Piroska, kire vársz, kis árva?
Kettős bánata van te galamb szivednek,
Jaj, ha most nem reped — sohasem reped meg!

Hervadozó kertje árnyékos zugában
Lelkét kirópitve, elmereng magában . . .
Valakinek képét álmodja szünetlen —
S ha lehull egy levél, felijjed, megretten.

Úgy érzi: ha atyját elvette az Isten,
Magsiratja százszor s megnyugszik a hitben.
Óh, de ha *annak* is halál van megírva!
Nem bírja ki, nem, nem! . . . utána megy sírba.

És az ősi porta élők temetője,
Egy-egy fala omlik . . . egy-egy fája dől le.
Síró kapu sarka a gazdát siratja,
Lelketlent is lever az élők bánatja.

Egyszer, alkonyattájt, lódobogás hallik;
Perényiné szíven édes vágy nyilallik.
Piroska kiröppen, pillegve, pirúlva,
De csalódva tér meg, nem sok idő múlva.

Török Bálint fordul a tágas udvarra,
Ügetésben hozza csataménje, Barna.
Rozsdás kardja veri sarkantyús csizmáját,
Bosszúsán rángatja lova habos száját.

* Perényi Péter elesett a mohácsi csatában s családjá : felesége és egyetlen leánya csak hónapok múltával tudta meg. O. G.

«Adj Isten»-t sem kíván, mint a jobb napokba,
Apród síncs, kinek a gyeplőt odadobja.
Lefordul lováról, nagyot sóhajt rája,
Összecsapzott bajszát búsan ránczígálja.

Perényiné szólna, de nyelve lekötve,
Piroskát elfogja sírni való kedve.
Sokáig hallgatnak földre szegzett szemmel,
A két gyöngye asszony s az egy erős ember.

Végre Bálint kezdi: «Megverték.» S utána
Nagyot hallgat, mintegy mondott szavát bánva
«Megverték . . . vesztettünk . . . Oda van a dandár.»
Csikorogva végzi: «Minden oda van már!»

A nagyasszony lelkét kinos sejtés hányja;
Külesolva fonódik nyakába szép lánya.
Négy könyes szem kérdi: «Hát az apám? férjem?»
Lesik azt a nagy szót szédülve, fehéren.

«Régi átkunk vert meg, nagyasszonyom, újra . . .
Nagyon ránk nehezült az egy Isten ujjá.
Egymást martuk, mikor sírban volt féllábunk,
Szétszakadtunk most is! Ezer fele váltunk.»

«Hát az uram, Bálint?» — Bálint másra térül:
«Lehullt a korona királyunk fejeéről —
Odaveszett ő is . . . Balassa meg Drágffy,
Húszezer jó magyar, mind hősök virági.»

Perényiné ránéz hosszan a vitézre,
Kerülgeti a szót, látja, veszi észre.
Nem hagyja vergődni, maga veri rája:
«Szóval: özvegy lettem s ez a gyermek árva!»

Bálint csak rábólint, — de könnye omolván,
Patakokban csordul arca kérges halmán.
«Sirt bennem a lélek, hogy e napot láttam!
Sirt a jó Isten is, sirt nagy bánatában.»

Perényiné elszáll bánatával földre,
Sebbe, vérbe fúlva kísérgeti férje.
Feltűnik előtte, festett képét látva,
Néha szavát hallja — s félve tekint hátra.

Hát a kis Piroska? Piroska, az árva,
Kint maradt Bálinttal, bánatát bezárva.
Visszafojtja könnyét roppant vívódással,
Hordozza keresztjét néma megadással.

Egy gondolat gyötri, az a fájó, édes, —
Egy nevet ver szíve, mely gyönyörűséges!
Kezével csitítja ijedte dobogását,
Kendőt von keblére, fél, hogy meg ne lássák.

S erőt vesz a gyermek iszonyú fájdalomán:
«Mért nem jött kelmeddel, — mért nem jött ma
[Domján?]

Csak akkor retten meg, mikor már kimondta.
Bálint pedig szemét sötét ránczba vonta.

«Ne is kérdezd . . . Eltűnt — elszökött, megölték.»
— Piroska azt tudta, hogy fent a derült ég
Elkezd vérvéren lángolni, forogni —
Bálint fogta karján, össze akart rognni.

«Mi bajod, kis húgom? — «Fáj a fejem, bátyám.
Szegény édes apám! mintha most is látnám . . .
Mindig, mindig látom — véresen, megölve —
Jaj, úgy szaggat itt bent a fájdalom körme . . .»

Bálint bevezette a nagy ágyas házba,
Lefektették a lányt. Verte forró láza:
Viaskodott szörnyű, láthatlan rémekkel.
— Mint egy hervadt virág, úgy feküdt ott reggel.

És élte Piroska hervadva világát,
Csak titkon siratva vesztett boldogságát.
Törökverő Domján esodás, kedves képe
Sugárt szórt előtte, csillagtalan éjbe . . .

Oláh Gábor.

HÁRSFA.

Regevilágunk kimagasló alakja a hárs. A rávaló emlékek és számai ugyan nem a Golgotára, hanem a pogánykorba nyúlnak vissza, ám azért oly szépek, kegyeletesek és megragadók, hogy világuk mellett őseink lelki életéből sok ideális képet láthatunk.

A hársfa Donár és Vodán pogány isteneknek volt szentelve, azt mondja a hitrege, hogy midőn ezen istenek az emberiség jóvoltáért a földön jártak, mindig valamelyik öreg hársfájuk tövében pihentek meg.

A pogány népek hitéletében oly nagy szerepet játszott a hárs, hogy még a kereszténység első századaiban is kegyelettel viseltettek iránta: hitük szerint ment volt a mennykőcsapástól. A háncsából készült hám az igavonó állatokat megővta a boszorkányok rontásától; hársfarügyek fogfájás megszüntetésére használtattak; az élősdiéket a szántóföldeken elhintett hársfahamuval vélték elűzhetni. De, hogy a hársat nemcsak a pogányok, hanem a keresztények is szent fának

tekintették, kitűnik ez abból is, egyedül hársfából készítették a szentképek kereteit, hogy ezen *lig-num sacrumnak*: nevezett fából faragták a szentek szobrait és hogy elköltözötteik iránti ragaszkodásukat azzal is óhajtották kimutatni, hogy kedveseik sírjához hársfát ültettek . . .

Akár öröm, akár bánat érte a régi idők emberét, a faluvégi hársfáról mindenkor megemlékezett! Megemlékeztek az ősök róla, mert kívánták, hogy az a fa, melyet apáik valamely nagy dolog emlékére ültettek s a melyet szent fájuk gyanánt tiszteltek, hogy az a fa tanúja lehessen, az ő vigáguknak és szomorúságuknak: hársfa alatt tették a szüzek fejére a menyasszonyi koszorút, ott szünt meg leánykori szabadságuk; ott ünnepelték gyermekeik születését, hársfa alatt lépett fegyverbe az ifjú levente; alatta ülték meg az elköltözött halotti torát. Terebélyes lombjuk alatt beszélték meg ügyes-bajos dolgaikat; áldozatokat mutattak be alatta isteneiknek. Alatta hozták meg ítéleteiket a bírák, ezért nevezték a hársfát az igazságszolgáltatás fájának. Hogy ítéletük igazságáról erős bizonyosságuk legyen, a bírák az ítéletet mindig azzal zárták be, hogy határfájuk alatt hozták azt meg.

Ily hatalmas történelmi szereplés és hírnév után nem csoda, hogy úgy a mondák világában, mint a valóságban sokat szerepel a hársfa: Siegfried, midőn a megölt sárkány véreben megfürdött, egy hársfalevél hullott vállára: a hová ez a hársfalevél tapadt, ott volt Siegfried megsebezhető. — Schiller egy hársfa alatt siratta el boldogtalanságát, a mikor belevéste felejtethetlen Laurája nevét.

A hársfát a szeretett fájának tekintették a régiek; alatta esküdtek örök hűséget a szerelmesek és a szent fáról leszakított levél volt az első emlék, amit egymásnak adtak, mintha tanuságtételre akarták volna hívni azt az égi hatalmasságot, a kinek a fa ajánlva volt.

Kétségtelenül bizonyítja a hagyomány, hogy a magyarnak is kedves fája volt a hárs és hogy úgyszólván, még a legkisebb falunak is volt kitüntetett hársfája, sőt minden valamirevaló udvar és kert is dicsekedhetett a növényvilág e diszével. Midőn Nagy Lajos király velencei hadjáratát megelőzőleg a Szent Pál-rendű márianosztrai kolostorban időzött, egy Lukács nevű szerzetes megjósolta neki, hogy szerencse fogja kísérni fegyvereit. Kérte is a királyt, hogy győzelem esetén szent Pálnak Velenczében őrzött ereklyéit, a rend részére megszerezvén, azokat hozza magával az országba. Lukács szerzetes, hogy szavainak nagyobb nyomatékot szerzhessen, a kolostor-kert hársfájáról levágott egy ágat és azt a király előtt földbe szúrván, szent Pálhoz fohászodott, hogy a mennyiben kedvet talál az Úrnál Nagy Lajos cselekedete, tegyen érte esodát: mire a legenda szerint, nyomban tövet eresztett az ágaeska. Nagy Lajos fegyvereit szerencse kísérte, mikor is szent Pálnak, a béke feltételeként átengedett tetemét nagy ünnepélyességgel, Ma-

gyarországba hozatta és új nyugvó helyére, a szent-lőrinczi szent Pál kolostorba viteti (e kolostor a Buda környékén levő «Szép Juhászné»-hoz címzett mulatóhely környékén volt). Az 1526-iki szomorú napok idején, a törökök elpusztították a szent-lőrinczi kolostort, s a szerzeteseket földönfutókká téve, hogy még nagyobb sebet üssenek a legyőzött magyarok szívére, a tönkretett sok kegyeletes emlék mellett, a néptől mindig nagy tiszteletben tartott s Lajos-fájanak nevezett márianosztrai hársfát is kivágatták.

A Rima-forrásánál van egy hársfa, mely a népmonda szerint ezer éves; azt beszélik róla, hogy a vezérek honfoglaláskor ez alatt a fa alatt pihen-

BORDESHOLMI NAGY HÁRSFA.

ték ki fáradaikat. Sok csodás, mesés dolgot regélnek felőle. Ha az ember leül a tövéhez, suttogó, lágy hangokat hall, mintha nem is csak a szellő érné lombjait, hanem mintha a múlt szellemének hangja zsongana felette, csodálatos dolgokat regél — azt tartja a nép, aki a lombsuttogásra jól figyel, az hirt vehet jövedője felől. A vidék lakói még ma is szent fájuknak tekintik s messze vidékről zarándokolnak hozzá, különösen a szerelmesek, mert azt hiszik, hogy a fa jót jövedől nekik és szerencsét áraszt életükre.

Kedves fája volt Mátyás királynak a hárs, a szliácsi hársfa alatt gyakran megpihent s ott adomány-leveleket írt alá.

Nyitrávarmegyében a hajmóci várelőtt, hazánk egyik nevezetes hársfája díszlik, a mely habár túlhaladta az ötszáz évet, azért még most is ép; ez

alól a fa alól indult Pálffy János, a nagy labancz, a híres szathmári béke megkötésére; alatta több ízben tanácskoztak nagyjaink hazánk jövedője fölött.

Történelmi nevezetességű a sárosmegyei Zboró vára alatt levő *centum tilias*, melyeknek lombjai a nagy Rákóczi-ról susognak: fontos találkáknak, szép ünnepélyeknek lehettek szemtanúi.

Sok híres hársfája van Magyarországnak. Erdünk Európa leggazdagabb hárserdeit képviselik: Aradmegyében, a Bánságban, Arany-ág vidékén, a Duna és Dráva közötti részen, az Alduna mentén; a magas hegy csoportok gerincein nem egy fa óriás van belőlük, a melyik derékon mérve az

öt métert is meghaladják. Említést érdemelnek Nagyszombat hársfái, valamint az Eszterháztól Hanságig vezető kettős hársfa-sor és a Czenkről Bózra vezető fásor. Nevezetesek a visegrádi, a mária-remetei, de különösen Kozsuvár sok száradatot látott gyönyörű hársfái és a pozsonyi Slubeck-kert hatalmas fatörzse, mely 6¹/₂ méter átmérőjű.

Még mielőtt a költő dics-hymnust zenghetett volna a hársfáról, még mielőtt a költészet ezüst szálai felékesítették, már áldást hozó nélkülözhetlen fája volt a hárs az emberiségnek. Innét ered az a mithosz, a mely körülveszi. Nemcsak terebélyes koronája és kellemes illatot árasztó virágaiért nagyrabecsült, de úgyszólván minden kis részecskéje hasznos ennek az áldott fának.

Az ókori háztartás körül jutott különösen nagy

A CZETVADÁSZOK.

Irta Verne Gyula. Fordította Zigány Árpád. 5

A négy hét alatt, mit Bourcart kapitány ezen a vidéken töltött, a *Saint-Enoch* tizenegy bálnát ejtett el. Kettőt maga Bourcart kapitány fogott, Heurtaux, a második kapitány ugyanannyit, Coquebert hadnagy három és Allotte hadnagy négyet. De ezek mind sokkal kisebbek voltak, mint az első, úgy hogy ezzel együtt összesen csak kilencszáz hordó halzsír került ki belőlük.

A *Saint-Enochnak* tehát új zsákmány után kellett néznie, s Bourcart kapitány elhatározta, hogy az Island-öbölbe megy, a hol angol gyarmat is van: talán ott is akad néhány bálnára, s ha nem: legalább némi eleséget, burgonyát és lisztet vásárolhat.

A három árbozos hajó március 30-ikán vetett horgonyt az öbölben, a hol már több czetvadász-hajó állt készen rá, hogy tovább vitorlázzik Új-Zealandból. Miután Bourcart kapitány megtudakolta, hol kaphatna zöldséget, burgonyát és más efféléket, csónakba ültette a hajó szakácsát s az egyik hadnagyot, a kik gyorsan eveztek befelé, a kanyargós tengerágon. A major, a hová az angol révkalauz vezette őket, egy benszült maori hirtoka volt, a ki szívesen látta a vevőket, és jó pénzért mindent adott nekik. Ráadásul jól meg is vendégelte őket finom banánokkal, pasztékával és zamatos fügével, a mi tömördek terem ezen a vidéken.

Meg lévén mindene, a mire szüksége volt, Bourcart kapitány nem is időzött tovább az Island-öbölben. Tudván, hogy a bálnák most már elköltöznek ezekből a tengerekből, elhatározta, hogy ő is utánuk megy, — még pedig egyenesen a Szent Margit-öbölbe, a mely Kalifornia déli partjain fekszik.

Ez ugyan körülbelül négyezer mérföldnyi út volt, de a kapitány jókedvűen, reménykedve vágott neki. A kezdet eredményeivel meg volt elégedve, s ezt meg is mondta a kádárnak, a kivel szeretett ingerkedni. Cabidoulin János Mária azonban dörmögve csóválta a fejét és így felelt: — A kezdet az semmi, kapitány! . . . Végén esattan az ostor . . .

— Úgy van! — viszonzá Bourcart kapitány: — várjuk meg tehát a végét, a mely ép oly jó lesz, mint volt a kezdet.

IV.

A Csöndes tengeren.

A *Saint-Enoch* április 3-ikán indult el a hosszú útra s Bourcart kapitány elhatározta, hogy meg sem áll a Hajós-szigetekig, a hol kókuszdiót, eleven szárnyasokat és disznókat szándékozott vásárolni a legénység és a tiszték élelmezésére.

Mivel jó szelűk volt, tíz nap alatt körülbelül kilencszáz mérföldnyire értek már Új-Zealandtól s körülbelül a Baktérítő környékén vitorláztak.

— Ezen a tájon legmélyebb a Csöndes-óceán,

szerepe: Theophrast görög író felemlíti, hogy kötelek és sokféle fonott kézimunkák készültek a hánésából s hogy a hársat a régi görögök is úgyszólván nélkülözhetlennek ismerték. A régi rómaiak a pergamen és papyrus feltalálása előtt hársfabáncsokra írtak, a kender és a len használatát megelőzőleg pedig a hársfa-hánésából ruhanevelőket is szöttek. Oroszországban a szegény néposztálynak majdnem életadó fája, mert nagy nélkülözése közben gyakran kisegíti őt a bajból: házfedelet, kocsikast, papucsot, lábtörölt, kosarat, kötelet, zsákokat, sőt még csónakot is fonnak a hánésából.

Am, hogy a hársfa nagy hasznavehetőségét megítélhessük, nem kell a letűnt időkbe visszamennünk; általános ismert, hogy az esztergályosok, a műfaragók és asztalosok, mily sok szép dolgot készítenek még ma is belőle. A kocsigyárosok a hintók alját ezzel borítják s ebből a fából készül a legjobb rajztábla. — Hánés, ha nem is bír manap oly nagy jelentőséggel mint régen, azért nagy elterjedésnek örvend: gyékényeket, köteleket csak úgy fonnak most is, mint ennek előtte; különösen ojtó-szalagnak, nemkülönben szőlő, paradicsom és rózsakötözéshez szeretik a kertészek használni. Fája szép fehér, finom szövetű, s oly annyira puha, hogy az ember körmét belé mélyeszheti; ha tüzre teszik, kellemes illatot áraszt és mikor elégett, még akkor is az emberiséget kívánja szolgálni: a rajzoláshoz koromfekete szénét ad, porát fogtisztítónak gyűjtik; kénnel keverve pedig löport készítenek belőle. Kérgéből illatos mézga szivárog, mely a virágjából készült hársfa-teával együtt a szenvedő emberiségnek áll szolgálatjára. Virágját különben a méhek is igen szeretik és pompás mézet készítenek belőle.

Ezen sok jó tulajdonait tekintve a hársnak, nem lehet csodálni, hogy a régi kor népe szent fájának tekintette. Am azóta nagyot fordult a világ sora! Manap nem igen van már becsülete a hársnak: úton-útfélen meghasogatott szegény fákat látunk, pedig mily boldog élete lenne, ha békében hagynák. Egyedüli ellensége az ember: rovar nem igen bántja, állat a lombját nem eszi meg, még a juh is csak immel-ámmal.

Azt tartja a legenda a hársfáról, hogy véres könnyet hullat, ha megsebzik, mily jól esik mégis, ha egy kedves nevet véshetünk a törzsébe: lám még kegyeletes érzésében is milyen önző az ember!

Krenedits Ferencz.

Bármilyen szerencsétlen helyzetetésű legyen is az ország, bármily lánczok által is legyen lebilincselve a nemzet, előbb-utóbb mégis szabadabb létre vív, ha lakosiban a polgári erény tiszta vére buzog: s viszont akármilyen boldog fekvésű legyen is egy ország, bármily szabadsággal bírjanak is lakosai, lassan-lassan mégis rabigába görbed, ha romlott a tiszta erkölcs s polgári erény nem fénylik többé. *Széchenyi.*

— magyarázta Bourcart kapitány Filhiol orvosnak: — itt keresztezi a huszonharmadik párhuzamos kör a százhetvenötödik délkört. A *Penguin* hajó fenékméresei szerint ezen a helyen még négyezerkilencszáz yardnyira sem találtak feneket.

— Én azt hittem, — felelte az orvos, — hogy a Japáni-tenger a legmélyebb . . .

— Tévedés! — mondta Bourcart kapitány: — ez a tenger sokkal mélyebb, körülbelül 9000 méter mély.

— Tehát a tenger mélysége nagyobb, mint földgömbünk legóriásibb hegveinek magassága?

— Úgy van! Mert a Himalaya legmagasabb csúcsa, a Davalagiri, csak 8600 méter.

Április 15-ikén a *Saint-Enoch* elérte a Szamo-szigetekhez, a Hajós-szigetek legjelentékenyebb csoportjához és horgonyt vetett pár hajókötélre a Szavai előtt, a mely talán a legnagyobb e kis szigetek közt.

Egy tucat benschülött, királyi kíséretében, feljött a hajóra körülnézni. Egy angol tolmács vezette a csaknem egészen meztelen benschülött vadakat, a kiknek még a királyuk sem viselt ruhát. Bourcart kapitány rögtön ajándékozott neki egy tarka inget, a melyet azonban ő felsége a — lábaira akart felhúzni!

A partra küldött csónakok csakhamar friss kókuszdióval megrakodva tértek vissza, s az angol tolmács csakhamar szerzett bőségesen tekenőbékákat, baromfiakat és alacsony, de húsos disznókat is, a melyekért Bourcart kapitány mindenféle ócska holmival fizetett, — legkivált olcsó, otromba késekkel, a miket a szamoabeliek nagyra becsülnek.

Harmadnapra tovább utazásuk után az örök egész csapat busaszöketőt vettek észre, vagy 4—5

mérföldnyire a hajó orra előtt. Már majdnem öt óra volt délután s noha már esteledett s a szél is alig lengedezett, Bourcart kapitány mégis megakarta kísértetni az állatok üldözését.

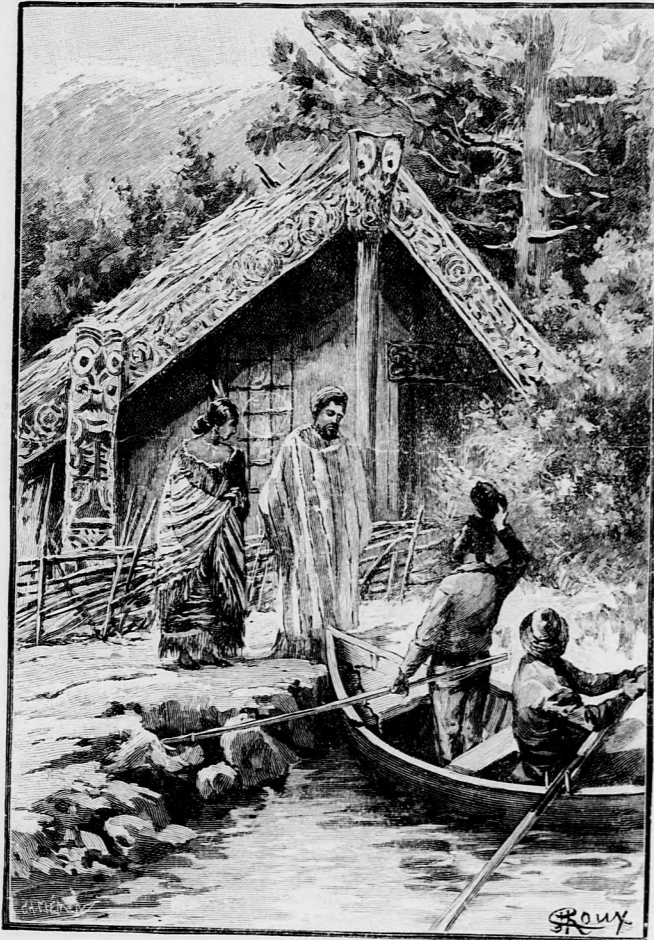
Rögtön leeresztetett két csónakot, Heurtaux kapitányét és Coquebert hadnagyét, a melyek gyorsan, de óvatosan evezve igyekeztek közeledni a csapathoz.

— Ezeket nehezebb elejteni, mint a bálnákat, — magyarázta Bourcart kapitány Filhiol orvosnak, — s nem is oly jövedelmező a vadászatuk. Ha megszigonyozzák, oly szédületes sebességgel bukkik víz alá, hogy gyakran el kell vágni a szigony kötelét, mert fölborítaná vagy magával rántaná a csónakot; de viszont, ha a csónak nem bocsátja el zsákmányát, majdnem bizonyos, hogy el is ejti az állatot, a melynek már nem igen van ereje másodszer is a víz alá bukkni.

A két csónak ezúttal nem nagy szerencsével járt. Csak egyetlen egy közepes nagyságú busaszöketőt sikerült elejteni, noha az üldözött állatok közt volt néhány óriási példány is. Mivel az este már leszállt, a vadászatot félbe kellett hagyni s a legénység csak a megölt busaszöketőt láncozta oda a hajóhoz.

Másnap reggelre a busaszöketőknek nyomuk sem volt s a *Saint-Enoch* tovább folytatta útját éjszak-kelet felé. Dél tájban vagy öt mérföldnyire szél alatt, egy három árboczos hajót pillantottak meg, mely velük egy irányban haladt; hogy miféle nemzetbeli volt, ily messziről nem mondhatták meg biztosan, de vitorláinak formájáról és alakjáról angol hajónak látszott.

Kevéssel ebéd után a szél hirtelen megfordult, még pedig oly hevesen és váratlanul, hogy a föl-korbácsolt tenger egyszerre elöntötte a féloldalt hajlott hajó fődélzetét, s Bourcart kapitánynak

A MAORI SZIVESEN LÁTTA ŐKET

alig volt elég ideje, hogy szembe fordítsa a vitorlákat a széllel.

Mialatt a legénység ezzel vesződött, az egyik matróz, Gastinet kormányos, kiszalasztotta kezéből az első árbocz latin vitorlájának kötelét és fejtetőre lebukott a vízbe.

— Egy ember a tengerbe esett! — kiáltott föl rögtön mellette dolgozó társa, s a következő pillanatban Bourcart kapitány már maga ugrott a kormányhoz, hogy a hajót megfordítsa.

A tenger úgy zajlott, háborgott, hogy a csónak leeresztésére gondolni sem lehetett. Szerencsére Gastinet jól tudott úszni, s kibírhatta addig a vízben, míg a hajó megfordul, közeledik hozzá, kötelet hajíthat le neki, a melyen fölhozhatják.

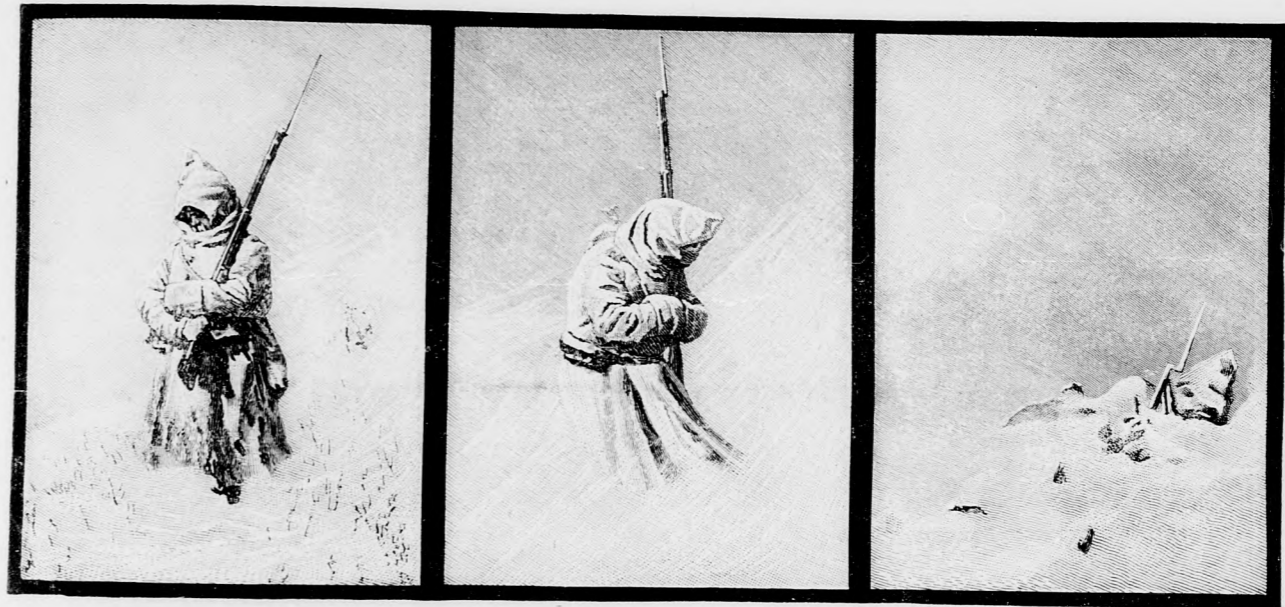
Egyelőre mentő-öveket dobáltak le neki: de

E perczben két lövés dördült el. Heurtaux, a második kapitány és Allotte hadnagy ugyanis gyorsan leszaladtak puskájukért s csaknem egyszerre lőttek rá a falánk szörnyetegre.

Eltalálták-e? . . . Ki tudhatta volna! Egyelőre lebukott a víz alá s nem látszott ocsmány, nagy feje.

A hajó ezalatt egészen megfordult s egy pillanatra mozdulatlanul állt. Vitorláit ide-oda csapdostak, mert a szél még nem kapott beléjük, s kérdéses volt, hogy ha neki duzzadnak, a hirtelen lökés nem téríti-e el a hajót abból az irányból, a melyben mennie kellett, hogy a szerencsétlen vízbe esetet kimenthesse . . .

Egy álló perczig szörnyű izgatottság fojtogatott mindenkit . . . A *Saint-Enoch* veszedelmesen ingadozott, majd vitorláit lassankint duzzadni kezdtek,

A SIPKA-SZOROSBAN MINDEN CSENDES . . .

mivel szél alatt esett a tengerbe, a mentő-övek nem juthattak el hozzá s Gastinet úszva igyekezett elérni őket.

E közben Bourcart kapitány már lassan fordította a hajót: a legénység emberföltötti erővel húzta a vitorla-köteleket, az árboczok nagy roppanással hajladoztak és a hajó, majdnem egészen féloldalt dülve a vizen, nagy szökéssel fordult oldalt: — Gastinet alig volt tőle köhajításnyira.

E pillanatban azonban a helyzet hirtelen változósra fordult.

— Czápa! . . . czápa! — kiabáltak a hajó orrában álló hajóslegények remülten.

Valóban, a reitenetes szörnyeteg ott bukdácsolt szél alatt a tajtékoz tengerben, s alig volt száz lábnyira Gastinetől. A szerencsétlen azonban nem látta az iszonyú állatot, nem hallotta társai kiabálását sem, és nem is sejtette a roppant veszedelmet, mely fenyegette.

s aztán az egész hajó egyszerre féloldalt dült és nagy szökéssel, nyögve, recsegve lódult neki abban az irányban, a merre Gastinet hánykódott a habokon, göresösen kapaszkodva az elért mentő-övbe. (Folyt. köv.)

AZ UTOLSÓ ELŐADÁS.

Irta Alphonse Daudet. Elbeszéli egy kis elzászi fiú.

Ma reggel nagyon elkéstem az iskolából és féltem, hogy ki fogok kapni annál is inkább, mert Hamel úr megmondta, hogy az igeneveket kérdezi. Én pedig egy szót sem tudtam belőlük. Arra gondoltam, hogy jó lenne elkerülni az iskolát és a mezőkön kószálni egy kicsit.

Az idő olyan szép, olyan meleg volt!

Az erdőszélen a madárkák vigan fityörésztek,

a Rippert-réten pedig, a fűrészmalom mögött a poroszok gyakorlatoztak. Mindez bizonyára jobban tetszett nekem, mint az igenevek. Ellenálltam azonban a csábításnak és siettem az iskola felé.

Mikor a községháza előtt elmentem, láttam, hogy sokan álldogálnak ott és olvassák a rács mögött kifüggesztett hirdetések. Két év óta innen tudtunk meg minden rossz hírt, a veszített esatákat, a foglalásokat, a főhadparancsnokság rendeleteit. A nélkül, hogy megálltam volna, gondoltam:

— Ugyan, mi lehet már megint?

Mikor keresztül mentem a téren, Wachter Kovács, a ki épen a hirdetést olvasta, rám kiáltott:

— Ne siess oly nagyon, kicsim; még mindig nagyon jókor érsz az iskolába!

Azt hittem, hogy gúnyolódik. A lélegzetem el volt fulladva, mikor az iskolaudvarba értem.

Előadás kezdetén rendesen nagy lármá szokott lenni az osztályban, a mely kihallatszott az utcára is, akár nyitva, akár esukva voltak az ablakok. Mindnyájan egyszerre, hangosan ismételték a leczkéjüket és befogták fülüket, hogy jobban tudjanak tanulni. A tanító ilyenkor vonalzójával az asztalra szokott ütni és kiáltotta:

— Csend legyen!

Arra számítottam, hogy ebben a zsvajban talán észrevétlenül a helyemre tudok jutni. Ma azonban minden olyan csendes volt, mint akár vasárnap reggel. A nyitott ablakon át láttam, hogy társaim már mind rendben a helyükön ülnek és hogy Hamel úr a rettenetes vonalzóval fel-alá sétál. Ebben a nagy csendben kellett az ajtót kinyitnom. Egészen vörös voltam és roppantul féltem.

Hamel úr azonban minden harag nélkül nézett rám és szinte nyájasan mondta:

— Ül gyorsan a helyedre, Frantz. Már ügyis nélküled kezdtek el.

Besurrantam a padba és helyemre ültem. Mihelyt felocsudtam félelmemből, észrevettem, hogy a tanítónkon hosszú, zöldes kabátja, finom, szőtt mellénye és himzett fekete selyem sapkája van, a melyet csak vizsga- napokon és a jutalmak kiosztásakor szokott felvenni. Az egész osztály pedig valami különös és ünnepi hangulatban volt. Legjobban meglepett azonban, hogy a terem végében levő padokban, a melyek rendesen üresek voltak, falusiak ültek szintén olyan csendesen és nyugodtan, mint mi. Ott volt az öreg Hauser, háromszögletű kalapjával, a régi polgármester, a régi

postakezelő és még többen. Valamennyien nagyon szomorúaknak látszottak; Hauser magával hozott egy elnyűtt abc-t is, kinyitva térdére fektette és nagy pápaszemét keresztbe tette lapjain.

Mig én mindezt csodálkozva figyeltem meg, Hamel úr felment a pódiumra és ugyanazzal a szelid hanggal, a melylyel engem fogadott, mondotta:

— Gyermekeim, én ma tartok nálatok utoljára előadást. Rendelet jött Berlinből, hogy Elzász és Lotharingia összes iskoláiban ezentúl csak németül . . . Holnap jön az új tanító. Ma van az utolsó francia előadások. Azért figyeljetek nagyon.

Már most értettem mindent. A nyomorultak! Ezt függesztették ki a községházán.

Az utolsó francia előadás!

És én alig tudtam még írni! Nem is tanulok hát meg soha! Ennél többet soha sem tudhatok! Milyen szívesen visszapótoltam volna az elvesztegetett időt, elkerült órákat, mialatt fészkeket szedtünk ki, vagy a Saar jegén csúszkáltunk! Könyveim, melyek egészen mostanig olyan unalmasak, olyan terhesek voltak, nyelvtanom, kis bibliám, egyszerre olyan kedveseknek, olyan meghitt, régi barátoknak tünnek fel. Épen úgy, mint Hamel úr. Arra a gondolatra, hogy neki el kell mennie, rögtön elfeledtem a büntetéseket, a vonalzó-ütéseket.

Szegény ember!

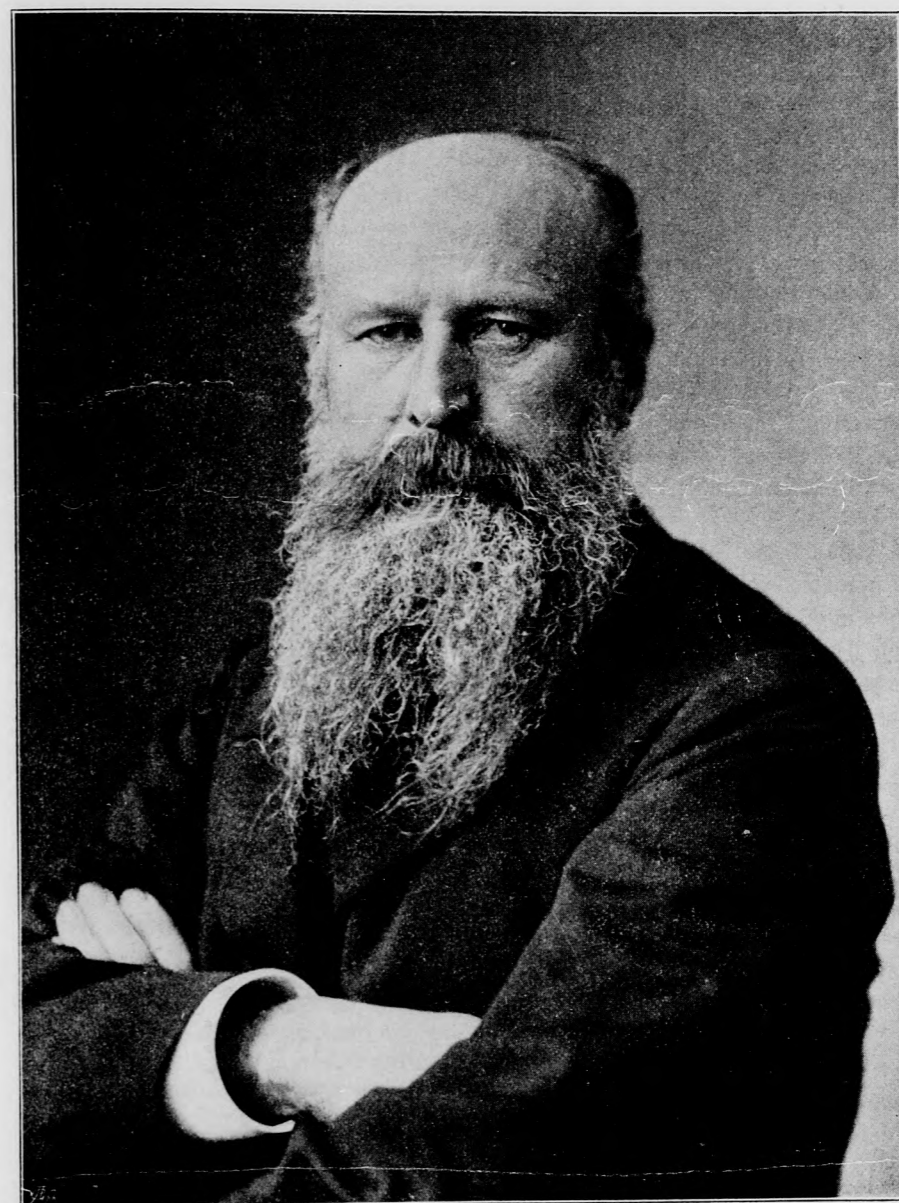
Az utolsó előadás tiszteletére vette fel ünneplő ruháját. Értettem már, hogy miért vannak kívülünk mások is a teremben. Sajnálták, hogy többé nem lesz miért belépniök ebbe az iskolába. Mintegy megakarták köszönni a tanító úrnak negyven évi hűségét, kitartó munkásságát, kötelességüket akarták teljesíteni általa a haza iránt, a mely elveszett . . .

Gondolataimmal voltam elfoglalva, mikor egyszerre a nevemet hallottam. Felelnem kellett volna. Miért nem tudtam most az igenevek szabályát fenhangan, biztosan, egy hiba nélkül elmondani?! Az első szónál már megakadtam és némán, szemlesütve álltam padomban. Hamel úr pedig csendesen, nyugodtan beszélt hozzám:

— Nem büntetlek meg, Frantz, eléggé megleszel büntetve . . . majd meglátod. Nem szabad az embernek úgy gondolkoznia, hogy van elég ideje és megtanul valamit holnap. Magad láthatod . . . A mi szegény Elzászunknak is az volt a nagy baja, hogy a saját tanulását mindig halogatta. És ma azok joggal mondhatják nekünk: Hogyan! Ti azt mondjátok, hogy francziák vagy-

tok és sem írni, sem beszélni nem tudjátok nyelveket! Nem te vagy ebben a leghibásabb, Frantz. A szemrehányás nagy részét nekünk is magunkra kell vennünk . . . Szüleitek nem tö-

Egyik dolgról a másikra áttérve, Hamel úr a francia nyelvről kezdett nekünk beszélni. Azt mondta, hogy a legszebb nyelv az egész világon, a legtisztább, legtömörebb. Mondta, hogy őrizzük

VERESCSAGIN.

rődtek eleget a tanítástokkal. Szívesebben vittek ki dolgozni a mezőre vagy a szőlőbe, hogy néhány garással többet keressenek . . . Én is hibás vagyok. Sokszor dolgoztattalak benneteket a kertemben tanulás helyett. Sokszor eleresztettelek az iskolából, mikor horgászni akartam.

meg magunk között és ne feledjük el, mert ha egy nép a szolgaságba süllyed is, a mig beszéli nyelvét, addig kezében tartja börtönének a kulcsát . . . Azután elővette a nyelvtant és felolvasta a leczkénket. Bámultam, hogy milyen könnyen megértettem. Mindaz, a mit beszélt, könnyűnek

nagyon könnyűnek tűnt fel. Azt hiszem, hogy még soha jobban nem figyeltem oda és hogy ő soha nem volt még türelmesebb magyarázataiban. A szegény ember mintha csak ki akarta volna önteni minden tudását és mintha egyszerre akart volna mindenre megtanítani.

A lecke végeztével az írás következett. Mára azonban Hamel úr új írásmintákat készített. Szép kerek, egyforma betűkkel írta a táblára: *Franciaország, Elzász, Franciaország, Elzász*. Látni kellett volna, hogy milyen csend volt és milyen igyekezettel próbáltuk az ő betűit másolni. Nem lehetett mást hallani, mint a tollak sercegését a papíron. Egy pillanatra zúgva repült be két cserebogár; senki sem figyelt azonban rájuk és még a legkisebbik is oly buzgalommal, oly lelkiismerettel rajzolták kusza vonásaikat a papírra, mintha érezték volna, hogy Franciaország jövője függ tőle. Az iskola eresze alatt egész halkán turbékoltak a galambok. Mikor meghallottam, önkéntelenül kérdeztem magamtól:

— Vajjon meglehet-e ezeknek parancsolni, hogy ezután németül szóljanak?

Időről-időre, midőn felemeltem szememet a papírról, láttam, hogy Hamel úr mozdulatlanul ül székében s mereven nézi az előtte levő tárgyakat, mintha csak emlékezetébe akarná vésni az ő régi, kis iskoláját . . . Istenem! Negyven év óta volt itt ugyanezen a helyen, ugyanebben a házban és mindig ugyanazon tekintetű osztály volt előtte. Csak a padok, az ablakdeszkák koptak meg a használatban, csak az udvar diófái nőttek meg és a vadszőlő, a melyet ő maga ültetett, kúszott fel egészen az ereszig. Milyen kín lehet ennek a szegény embernek itt hagyni mindezeket a dolgokat, milyen fájdalmasan hallgathatta, a mint testvére az udvaron jár-kelet és csomagolja a holmiját! Másnap utazniok kellett, itt kellett hagyniok ezt a vidéket örökre.

Mégis volt annyi lelkierő benne, hogy kitarított az előadás végéig. Az írás után történet-óránk volt, végül pedig a kicsinyek énekelték el a lecke-jüket. Hátul, a terem végében az öreg Hauser föltette a pápaszemét és két kézre fogva a kopott abe-t, együtt betűzött velük. Hallatszott, a mint szótárolta a szavakat; hangja reszketett a meghatottságtól. Olyan érdekes volt hallgatni; mindnyájan majdnem neveltünk és sirtunk. Örökké visszaemlékezem erre az utolsó előadásra!

Egyszerre a templom órája a deket ütötte és utána rögtön megcsendült az angelus. Ugyan-

ebben a pillanatban a poroszok trombitái, a mint a gyakorlatról tértek vissza, megreszketették az ablaküvegeket. Hamel úr fölkel a székéről; egészen elfehéredett. Sohasem láttam olyan nagyinak.

Barátaim, barátaim, én . . . én . . . mondotta.

Mintha azonban valami szorongatta volna a torkát. Nem tudta magát kifejezni.

A táblához ment, felvett egy darab krétát és minden erejét összeszedve, nagy betűkkel felírta:

«Éljen Franciaország!»

Azután ott maradt, fejét a falhoz támasztotta és szó nélkül intett kezével:

«Vége van . . . elmehettek!»

Fordította

Tonelli Sándor.

VERESCSAGIN.

Az oroszok világhírű festőművésze, Verescsagin, termékenységét tekintve is a rendkívüli emberek közé tartozik. Folyton dolgozik s munkálkodása soha sem mutat hanyatlást, hanem mindig újabb meg újabb emelkedést.

Verescsagin Vasziljevics Vaszilij Cserepovecsben, a novgorodi kormányzóságban született 1842 október 26-dikán. Eleinte katona volt, majd a festői pályára lépett s be is iratkozott a szentpétervári akadémiára. Az elemi tanulmányokat elvégezvén kiment Párisba, hol Gerôme tanítványa lett. Érdekes első párbeszéde a nagyírű francia művésszel:

— Tanítványa szeretnék lenni, mester.

— Ki küldte hozzám?

— Senki, de művei tetszenek nekem s azért jöttem.

Gerómenál 1867-ig tanult, mikor is Kaufmann tábornokkal együtt résztvett a turkesztáni hadjáratban. Ott ismerkedett meg Horschelttel, a kiváló müncheni festővel, kinek műtermében hat évig dolgozott. 1876-ban bejárja Indiát, résztvesz a törökök elleni hadjáratban s a hosszadalmas csaták befejezése után hazatér műtermébe s megalkotja legkiválóbb műveit.

A turkesztáni és indiai táj- és néprajzi-képek mellett borzalmas csataképei szereztek neki kiváló hírnevet: mint a béke apostola lépett fel e művekkel, mintegy elrettentő például állítván oda az embereknek a háborút a maga szörnyű öldökléseivel s pusztításaival. Kérlelhetetlen igazsággal ábrázolta a csaták elkerülhetetlen veszedelmét s helyesen jegyzi meg egyik bírálója, hogy képeinek tárgyi értéke nagyobb festői értéköknél. A koponyák gúlája, a plevnai út, a szamarkandi emir győzelme, török tábori-kórház, a Sipka-szorosban minden csöndes stb. a legismertebb s legkiválóbb képei.

1884-ben bejárta Szíriát, Palesztinát. Helyrajzi

tanulmányokat készített Krisztus-képeihez. Ezeket két nagy festménye követte: az angolok ki-végzik a lázadó hindukat és orosz nihilisták ki-végzése. Legújabb művei tárgyukat Napoleon hadjárataiból veszik s ezek is Verescsagin kiváló tehetségét hirdetik.

Mai számunkban bemutatjuk olvasóinknak Verescsagin arczképét.

KÉT DIÁK LEVELEZÉSE.

Május 1.

Kedves Imrém,

ma ráérek, hogy levelet írjak, mert rekreációnk van. Hétköznap ilyesmire gondolnom sem szabad, mert a műhelyben mindig akad dolog. Mondhatom neked, hogy egészen belebolondultam az érettségire való előkészületbe. Vannak perczeim, mikor a hideg is kiráz arra a gondolatra, hogy három hét múlva kellően felpakolva ott állunk a tézis-olvasó tanár előtt s a félív hivatalos papirosról reánk mered a tétel a maga egész iszonyosságában. Máskor pedig megfoghatatlan könnyelműség száll meg; füttyörészve megyek haza, egy-egy sport-eszközökkel tele-aggatott kirakat előtt megállok s kedvem volna az ötven kilós vasgolyót félkézzel felkapni s a levegőben megforgatni.

Szóval az izgatottságnak szeszélye rángat ide-oda. Hogy is mondja csak a német költő: «Himmelhoch jauchzend zum Tode betrübt . . .» Ilyen ez idő szerint az én hangulatom. Egyet érzek s ezt neked, de csak neked, őszintén megvallom: Nem tudom, mit csinálnék, ha megtalálnának buktatni! . . . S tudod-e, kitől szégyenleném a legeslegjobban? Tőled, barátom. Ezt magyarázd meg nekem, tudós Imre, ha megtudod magyarázni.

Múlt héten nagy titokban nálam járt egy notárius kollégám. A nevét nem írom meg neked. Csinos kis propozíciót tett nekem. Ő hajlandó 100, mond *egy száz* forintért a matematikai tézist megszerezni két hét alatt. Mit gondolsz, rongyos száz forint s megvan a tézis. Megvallom, roppantul felizgatott a dolog, akartam leplezni, de nem tudtam. A kolléga pedig összes rábeszélő tehetségét latba vetette, hogy a vállalat tisztességéről meggyőzzön. Úgy beszélt, mint egy ágens, szakszerűen, melegen, különös erkölcsi hévvel. Nota bene, ő maga most másodszer ugraszkozik neki az érettséginek s hozzánk az utóbbi másfél hónap alatt bejárt az előadásokra. Szőke, sovány, előkelő fiatal ember, már csinos bajúzocsókája is

van. Én pedig reád gondoltam, Imre. Vajjon te mit szólanál az ilyen kockázatos vállalathoz? Szinte hallottam, vagy hallani véltem elítélő szavaidat.

És a tézis-ágensnek kijelentettem, hogy nincs száz forintom s ha volna sem adnék az ő közvetítéseért pénzt. Ezt nem azért mondtam el neked, hogy megdicsérj. Kötelességem volt.

Emlékezem a beszélgetésünkre. Beillett vitakozásnak is. Én azt erősítettem, hogy az életben a siker mindent szentesít, kibékít azokkal az eszközökkel is, a melyekkel a sikert elértük, te nagyon hevesen s nagyon igazságosan agyoncsaptad minden okoskodásomat. Beszéltél költői áradással a *tisztességes* sikerről, mely az embert fölemeli s a tovább-küzdelemre biztatja s elítélted a nem tisztességes sikert, mely nem egyéb, mint merénylet önmagunk ellen. Elnevezted rejtek-ösvénynek, melyre azért megyünk, hogy önmagunk elől bujkáljunk; beszéltél az önbeesülésről, melyet oly sokan félremagyaráznak s csak beteges fattyúhajtását: az elbizakodottságot ismerik.

Szóval alaposan kiszorítottál az én sánczaimból s talán eszedbe sem jutott, hogy minő mélyreható következményei voltak a szavaidnak. Mert egészen más az, ha a felnőttek, akár öregek is, tapasztalataikból egy csomó példát felsorolnak s életigazságokat mondanak, vagy tanácsokat osztogatnak. Hallottam ilyesmit is gyakran a nagybátyámtól, a ki kuriai bíró s rendkívül okos ember. Tudtam, hogy igazsága van s még sem fogott rajtam. Gondoltam magamban, ő már nem fiatal, nem is érti meg a fiatal szív érzelmét, nagyon magas szempontból tekint mindent, de mikor tőled hallottam, — nagyon gondolkozóba estem. Te velem egykorú vagy, ismered a diákélet örömeit, aggodalmait stb. . . . Szóval neked jobban hiszek, mint a nagyon okos embereknek.

A tézisben utazó nyájas ismerősnek ajánlatát visszautasítottam s tegnap nem csekély meglepetésemre megtudtam, hogy a sovány, szőke, előkelő fiatal úr nem fog velünk vizsgálatot tenni, mert valami turpisságon rajtakapták. Nem örülök, hogy rajtavesztett, de boldog vagyok, hogy jobb énem sugallatára hallgattam.

Hja, barátom, a földrajz nekem sem valami erős oldalam. A régi bűnnek bűnhődése engem is megkörnyékezhethet. Mikor a földrajzot tanultam, a sok növény, ásvány és állat mind belé volt gyúrva — s a városok, megyék kirepültek a fejemből. A notóriusabb állatokra: zsiráf, kenguru, lajhár, csörgő kigyó igen élénken emlékszem, de

már a városok, folyók, hegyek csak bizonytalan körvonalaikban maradtak meg — haj, elnyelte őket a távolnak köde, miként a Verne-regényekben szokta a távozó hajókat elnyelni. Erre te azt mondod, hogy Magyarország térképét nézegezem. Helyes. Van szerencsém becses tudásodra hozni, hogy a villamoson egyebet sem teszek, mint a térképet tanulmányozom. Pl. jól tudom, hogy Dévény nem Déva, Besztercebánya nincs Erdélyben, Maros-Vásárhely, Hódmező-Vásárhely és Kézdi-Vásárhely nem egyek, hogy Ónod nincs a Mecsek-hegy tövében, hogy Makó nagyon messze van Jeruzsálemtől. Mindent tudok, csak *Rozgonyt* kerestem hiába, melynek határán Róbert Károly tönkretette Csák Máté seregét... várj csak, ezer... ezerháromszáztizenkettőben... Micsoda, te nem csapod össze a kezedet és nem bámulsz meg? A ki ennyit tud, szabad annak megbuknia? De ez még semmi! Kívánod-e, hogy beszéljek az Ohm-törvényéről, Gay Lussac-ról, az egyenletesen gyorsuló mozgásról? Avagy inkább a csonka-kúpra vágyódom?

A hetedisták vasárnap Visegrádra randulnak ki. A hatodisták bogarászni fognak a budai hegyekben, — én pedig átismétlem a fénytant. Nem látogatnál meg, Imre? Hozz egy marék levegőt abból a szépséges erdőből!

Ölel a te komoly
Aladárod.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

A szegedi állami főgimnázium róm. kath. ifjúsága április hó 20-dikán a belvárosi templomban és folytatólag a városház dísztermében zászlószentelési ünnepélyt rendezett. Az ünnepély sorrendje a következő volt: A belvárosi templomban: Zenés mise, a mise után zászlószentelés. A felavató beszédet nagys. és főtiszt. Jászai Géza apát tartotta. Szegbeverés. Vonulás a városházához. — A városház dísztermében: »Hymnus». Éneklé az ifjúság. »Ünnepi beszéd», mondta dr. Platz Bonifác, főigazgató. »A szeretet útja» Kisteleki Edétől. Szavaltta Süket Nándor tanuló. »A kereszt győzedelmi zászlaja.» Szavaltta Schmutzer József tanuló. Egyházi ének. Éneklé az ifjúság. »A mi zászlónk» Ábrányi Emiltől. Szavaltta Leihar Frigyes tanuló. »Záróbeszéd.» Mondta dr. Kárpáti Károly igazgató. »Szózat.» Éneklé az ifjúság.

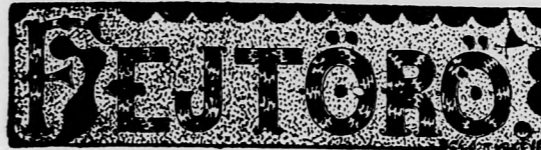
Pályázati hirdetés. A bajai magyar királyi állami tanítóképző-intézet pályázatot hirdet az intézetbe való főlévitelre és az ezzel kapcsolatos internátusban és köztartásnál megüresedő államköltséges, teljesen díjmentes és kedvezményes helyekre az 1902—1903. iskolai évre. A tanítóképző-intézet I. osztályába való főlévitelért folyamodhatnak olyan éptestű tanulók, kik a 14 évet már betöltötték s 18 évesnél nem idősebbek és a gimnázium, reáliskola vagy polgári iskola IV. osztályát legalább is *elégésses* eredménnyel vé-

gezték. A főlévitel és segélyezés iránt benyújtandó 1 koronás bélyeggel ellátott folyamodványhoz *eredetiben* következő okmányok esatolandók: születési, orvosi, iskolai és községi bizonyítványok. *A folyamodványban a nyelvismeret is feltüntetendő. Tanítók gyermekei és oly folyamodók, kik némi zenei előképzettséget képesek igazolni, egyenlő minősítéssel bíró tanulókkal szemben előnyben részesülnek.* A főlévitel és segélyezés iránti folyamodványok a tanítóképző-intézet *igazgató-tanácsához* címzendők és *folyó évi május hó 31-dikéig* az igazgatóságnál nyújthatók be. Az 1902—1903-diki iskolai évre felvehető 60 növendék. *Az államköltséges és kedvezményes helyek az I. osztályban a következők:* 1. 10 teljesen díjmentes hely az internátusban (lakás, élelmezés, fűtés, világítás, mosás, gyógykezelés). 2. 2 fizetéses hely az internátusban, havonként 10 K befizetéssel. 3. 1 fizetéses hely az internátusban, havonként 20 K befizetéssel. 4. 15 ingyenes hely a köztartásnál (étkezésnél), künnlakók számára. 5. 15 fizetéses hely a köztartásnál (étkezésnél), havi 10 K befizetéssel, künnlakók számára. 6. 5 fizetéses hely a köztartásnál (étkezésnél), havi 20 K befizetéssel, künnlakók számára. 7. 6 ösztöndíjas hely, havi 10 K ösztöndíjjal, helybeliek számára. *A künnlakásra* felvett tanulók elszállásolásáról az igazgatóság gondoskodik. Ily növendékek hárman vagy négyen egy-egy szobában társulva lakás, fűtés, világítás és mosásért havonként előre 10 koronát fizetnek.

A nagyváradai állami főreáliskola »Arany János» önképzőköre f. hó 19-dikén tartotta záró gyűlését, melynek tárgya a következő volt: Pályamunkák felolvasása. Versenyszaválás. A tisztviselők beszámolója és lemondása. A szünidei bizottság megválasztása.

Önképzőköri tudósítás. A szegedi III. ker. áll. polg. iskola »Csengery» önképzőköre f. hó 20-dikán tartott gyűlésén Apró F. VI. o. t. »Az ázsiai megugrott» ezímen felolvasást tartott. Fohászkodás. Berzsenyitől. Szavaltta Peck F. IV. o. t. Diákélet. Vers. Irta Mildemberger V. o. t. A megcsalt bosszúja. Irta Ugi I. V. o. t. — *A s. a. újhelyi k. r. főgimn.* »Kazinczy» önképzőköre a következő pályakérdéseket tűzte ki. 1. A pápai állam. 2. Tiborez szerepe »Bánkban»-ban. 3. Zsigmond császárságának következményei hazánkra. 4. Vergilius Aeneisének a VIII. ének 608—713. sorok fordítása. 5. A »Nibelungenének» tartalmának előadása a mű rövid méltatásával. A leg-sikerültebb munka jutalma 10 korona. — *A temesvári főgimnázium* április 13-dikán tartott önképzőköri gyűlésének tárgysorozata a következő volt: Pusztai találkozás (Petőfi) szav. Annika Aurél VII. o. t. A modern babona. Szabadon előadta Németh Károly VIII. o. t. Előre (Tóth K.). Szavaltta Stróbl Márton VIII. o. t. Vasárnap délután (Budai G.). Monológ; szav. Uhlyarik Béla. Pogánykori költészetünk; fel-olvasta Both Dezső VII. o. t. Erdélyben (Petőfi), szav. Sztura Kálmán VII. o. t. A helység kalapácsa (Petőfi), szav. Storbeck Károly VII. o. t. — *A selmeczbányai ág. ev. lyceum* »Petőfi-kör»-e jegyzőkönyvi dícséretben részesítette Bergfest Árpád VII. o. t. »Petőfi családi lírája» cz. munkáját. Kürthy István VIII. o. t. »A dalról» cz. értekezése elismerést nyert. Puskás Jenő VIII. o. t. Endrődi: Éjszaká-ját. Okolicsányi Tibor VI. o. t. Csurgay Zoltán: Bouschonti özvegy-et szavaltta el. A kör eddig 19 rendes gyűlést tartott. — *A nagyzebeni m. kir. áll. főgimn.* »Vörösmarty» önképzőköre 1902 április 12-dikén tartott gyűlésének műsora: »Simon Judit» Kiss Józseftől, szavaltta Tribusz A. VII. o. t. »Kölcsey emlékbeszéde Berzsenyi

fölött», előadja Visó I. VIII. o. t. Szabad előadás Kölcseyről, tartja Gosa A. VIII. o. t. »Megbuktunk», monolog Földes I.-től, előadta Veress A. VI. o. t. »Szép Ilonka», szabad előadás, tartja Veress Gy. VII. o. t. »A vén zászlótartó» Petőfitől, szavaltta Jakab A. VII. o. t.

Letige: Fejtörő az elme sportja.

Természettani kérdés:

Melyik az a mérges növény, mely a hegyes vidékek erdeiben nő? Levele kétféle, kelyhe zöldszínű s öt részre osztott. Mérgét a szemorvosok használják. Mi a neve mérgének? (Argay Zsigmond.)

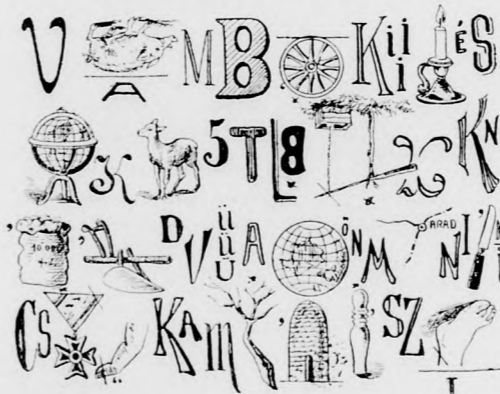
Kettős számrejtvény:

- IV. XIV. 9. XII. 1. 7. XI. III. Igen mérges festék.
3. II. 14. XIII. V. VI. VII. A fákyla tulajdonsága.
2. 16. 11. 4. 6. Híres trencsényi főúr volt.
13. VII. 13. 16. Chemiai oxidálás.
12. VI. 4. 5. Súlymérték.
XII. XI. 8. 1. Római császár volt.
7. 15. X. A legújabb magyar népszínmű.
11. 10. 5. Török katona.
VIII. 15. 10. Rágó szervünk.
XIII. Betű az abc-ből.
1—16. Magyar színmű.
I—XIV. Annak szerzője.
(Malátsik Gy. Lajos.)

Vegyteni kérdés:

Mi a neve annak az elemnek, melyet Courtois fedezett fel? Davy határozta meg pontosan tulajdonságait. Chilei salétromban is található, de nagyban tengeri növények hamujából állítják elő. Igen fontos gyógyszer, a keményítőt kékre festi. Atomsúlya: 126.54. (Horváth L.)

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1902 május 11.

3. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számítási kérdés: 3 óra kell. Természettajzi kérdés: Amoebák, folyóvizekben és nedves földben. Képrejtvény: Lassan jár az Isten malma, de nagyon jól örül.

Helyesen fejtették meg: Ifj. Apor István, ifj. Mohai Lajos, Ruzsnyák Sándor, Zimmermann Ferencz, Freund Imre, Links Arthur, Tóth József, Bloch Ernő, Gálffy Sándor, György Lajos, Juraskó Jenő, Lindenfeld László, Horváth József, Horváth László, Galvanek Ede, Spitz Emil, Fischer Henrik, Lőrincz Ferencz és Dezső, Vetter Ferencz, Holeczer Kálmán, Herrmann István, Hoensch Gusztáv, Balonyi Tibor, Hirschl Géza, Köszler Arthur, Szarvady Lajos, Tóth Vilmos, Mattyasovszky L. József, Goldberger E., Faragó Andor, Baranyai Zoltán, Hoffer Feri és Gyula, Komlós György, Prágyik Flóris, Tarján Pál, Hellmann Gyula és Lajos, Weinberger József, Hollaki Ferencz, árkosi Barabás Tibor, Tóth Kálmán, Steuer Gyula, Karczag Jenő, Köpe István, Follinek Aurél, Balassy Miklós, Klug Dezső, Radnai testvérek, Hideghéthy Miklós, Rittich Jenő, Braun Géza, Pach Ferencz, Dobránszky Ede, Deutsch Jenő, Tarnos Dezső, Nerád Béla, Vécsei Ferencz, Glaszovszky Ádám, Géczy Géza, Leopold Elemér, Lakatos Ernő, Popper József, Brandstein Alfréd, Danielisz Jenő, Tabinger Zoltán, Barta Ferencz, László Pál, Wettin István, Grünfeld Elek, Molnár Dezső, Van der Venne Arnold, Löwy József, Imreh Béla, Scheller Gyula, Simonovanszky Ödön.

A kitéüzött könyvjutalmat (Vértesi Arnold: A felkelő nap országa) Komlós György budapesti előfizetőnk nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

B. Z. (Szeged). Tudom, hogy édes atyjával keresett s nagyon sajnálom, hogy nem találhatott meg. Még el fogok menni s majd módját ejtem annak, hogy édes atyját meglátogassam. Adja át neki szíves üdvözlömet. — K. I. 1. Az u-val való kiejtés helyesebb, szokták v-vel is kiejteni főleg a német iskolákban tanítják így. 2. *sajátos* = a mi a lényeghez (az én-hez) tartozik, *sajátságos* synonym kifejezése a *különös*-nek. Így tehát a definíciójánál a *sajátos* kifejezés a helyes. — Fidelius (Temesvár). Forduljon a lap-kiadási ügyekben a T. L. kiadóhivatalához, mert nekünk a szellemi részhez van közünk. Azt a bizonyos csereszlehet aligha fogadja el a kiadóhivatal. — Sz. Á. (Komárom). Ha onnan vett is ki, nem követett el főbenjáró bűnt. Annak jobban örvendünk, hogy ön észrevette, mert azzal bizonyosságát adta annak, hogy nemcsak az iskola-könyvvel szokott foglalkozni. — M. I. Bekötési tábla a XIII. évfolyamhoz kapható, de azt a két hiányzó számot nem küldhetjük el, mert nincsenek meg. — B. M. (Sopron). Az egész évfolyamhoz készítenek majd bekötési táblát. Kettős költség volna a félévfyamhoz külön rendelni. A kiadóhivatal épen ebből az okból nem is készítet. — I. I. Atadtuk a kiadóhivatalnak. — R. B. (Budapest). Egy-kettő bevált: szíveskedjék máskor a papírnak csak egyik oldalára írni. — L. L. (Budapest). Közölhetlen. — L. E. (Debreczen). Legközelebb megjelenik. — B. M. (Sopron). 1. Itt az első és második félv teljesen különálló két kötet. 2. A tartalomjegyzéket elküldötte a kiadóhivatal. — F. I. (Budapest). Igen könnyű. — Weib Károly (Békes). 6×9 nagyságú fényképező gépet eladja 7 koronáért. — N. K. (Budapest). Nem felel meg lapunknak. — M. L. I. (Budapest). A VIII-ik évfolyamhoz kaphat bekötési táblát. — 1144. sz. előfizető. A »Természet» szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest, II. Donáti-utca 7. — H. G. (Temesvár). Egyes szám ára 25 fillér. — Havas Jenő (Kozolsvár, Ferencz-József-út 48. sz.) 400 darabból álló levélbélyeggyűjteményét 12 koronáért eladja.

